

Woondag

26 oktober 2023

Aalst

#VVSGwoondag

vvsg

| Stad Aalst

#VVSGwoondag

HOE DAK- EN THUISLOOSHEID TACKELLEN?

Aurélië Smets (SAM, Steunpunt mens & samenleving)

Chantal Cailloux (OCMW Mechelen)

1. Europese context
 1. Verklaring van Lissabon
 2. EPOCH en FEANTSA
 3. ETHOS (light) definitie
2. Belgische, regionale en lokale bevoegdheden
3. Vlaamse context
 1. Cijfers
 2. Vlaams actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid
4. Shift in strategie
5. Goede praktijken in Mechelen

Verklaring van Lissabon (2021) met het engagement om dak- en thuisloosheid te beëindigen tegen 2030

- Artikel 3 van Verdrag betreffende de Europese Unie
- Principe 19 van Europese pijler van Sociale Rechten
- SDG 1 en 11 van de UN Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Doelstellingen:

- No one sleeps rough for lack of accessible, safe and appropriate emergency accommodation;
- No one lives in emergency or transitional accommodation longer than is required for successful move-on to a permanent housing solution;
- No one is discharged from any institution (e.g. prison, hospital, care facility) without an offer of appropriate housing;
- Evictions should be prevented whenever possible and no one is evicted without assistance for an appropriate housing solution, when needed;
- No one is discriminated against due to their homelessness status.

European Platform on Combatting Homelessness (EPOCH)

- Kennisdeling en leercontexten voor beleidsmakers en uitvoerders ondersteunen
- Bijdragen aan financieringsmogelijkheden
- Monitoring

FEANTSA

- 5 strategische doelstellingen
- Expertise over dak- en thuisloosheid op Europees niveau
- Ondersteunen van en uitwisseling tussen ledenorganisatie bevorderen

ETHOS (LIGHT)

OPERATIONAL CATEGORY		LIVING SITUATION		DEFINITION
1	People living rough	1	Public spaces / external spaces	Living in the streets or public spaces without a shelter that can be defined as living quarters
2	People in emergency accommodation	2	Overnight shelters	People with no place of usual residence who move frequently between various types of accommodation
3	People living in accommodation for the homeless	3	Homeless hostels	Where the period of stay is time-limited and no long-term housing is provided
		4	Temporary accommodation	
		5	Transitional supported accommodation	
6	Women's shelters or refuge accommodation	6	Women's shelters or refuge accommodation	
		7	Health care institutions	
		8	Penal institutions	
4	People living in institutions	7	Health care institutions	Stay longer than needed due to lack of housing
5	People living in non-conventional dwellings due to lack of housing	8	Penal institutions	No housing available prior to release
		9	Mobile homes	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence
		10	Non-conventional buildings	
11	Temporary structures			
6	Homeless people living temporarily in conventional housing with family and friends (due to lack of housing)	12	Conventional housing, but not the person's usual place of residence	Where the accommodation is used due to a lack of housing and is not the person's usual place of residence

FEDERALE BEVOEGDHEDEN

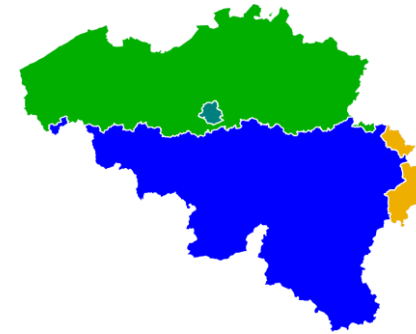
1. Grootstedenbeleid
2. Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding

VLAAMSE BEVOEGDHEDEN

1. Welzijn
2. Armoedebestrijding
3. Wonen

(BOVEN-) LOKALE BEVOEGDHEDEN

1. Steden en gemeenten
2. (boven-)lokale netwerken

Dé dak- en thuisloze bestaat niet:

- Alleenstaande moeders en gezinnen met kinderen (+- 27% minderjarig)
- Jongvolwassenen (+- 25%)
- Vrouwen (30 – 40%), eerder onzichtbaar
- Personen bedreigt door uithuiszetting
- Mensen met een precair verblijfstatus
- Instellingsverlaters
- Personen met dubbeldiagnose, vaak chronisch dakloos (“klassieke groep”)

Dak- en thuisloosheid is geen grootstedelijk fenomeen:

- Kleinere gemeenten: 0,5 – 1/ 1000 inwoners
- Middelgrote steden: 4/1000 inwoners
- Grotere steden: 6/1000 inwoners

Verscheidenheid aan profielen: diepgaander onderzoek gepland

ETHOS:

- Ongeveer 1/3 valt onder “zichtbare dakloosheid”
- 2/3 eerder onzichtbaar (bvb. sofaslapers, mensen in dreigende uithuiszetting, mensen in huisvesting met slechte woningkwaliteit, etc...)

Duurtijd

- 1/3 is chronisch dak- of thuisloos (> 1 jaar)

Gezondheid

- 20 - 35% heeft (vermoeden van) verslaving
- 20 – 30% heeft (vermoeden van) psychische gezondheidsproblematiek

Instellingsverleden

- Psychiatrie
- Jeugdhulp en gevangenis

Inkomen/adres

- Beperkt aandeel met referentieadres
- 15% heeft geen enkel inkomen
- 50 – 75% beschikt over een uitkering

MECHELEN: 88 614 inwoners.

997 getelde personen waarvan
602 volwassenen
395 kinderen

Acuut dakloos: 8,8% waarvan 88,7 % mannen

Housing First: 6,4% (> 2jr dak- en thuisloos) waarvan 74,3% mannen
40% verblijft bij familie en vrienden en 25,7% in een instelling

Jongvolwassenen 16 en 25 jaar: 24,1% waarvan 33,1% vrouwen
44,8% verblijft bij familie en vrienden en 25,5% in opvang en tijdelijk verblijf

Minderjarige rechtstreeks betrokken **kinderen** : 395

bij 171 volwassenen (> 200 kinderen verblijven in opvang)
bij 85 personen gaat het om 3 of meer kinderen

Duurtijd: meer dan 50% is < 1 jaar dakloos

Hulp

72,8% geniet een actieve begeleiding bij een OCMW.

25,2% heeft een referentieadres bij een OCMW.

BML:

Dak- en thuisloosheid ook in de kleinere steden

Proportioneel is een **hoog aantal kinderen** geteld.
Meer dan 200 kinderen verblijven in opvang.

Mechelen:

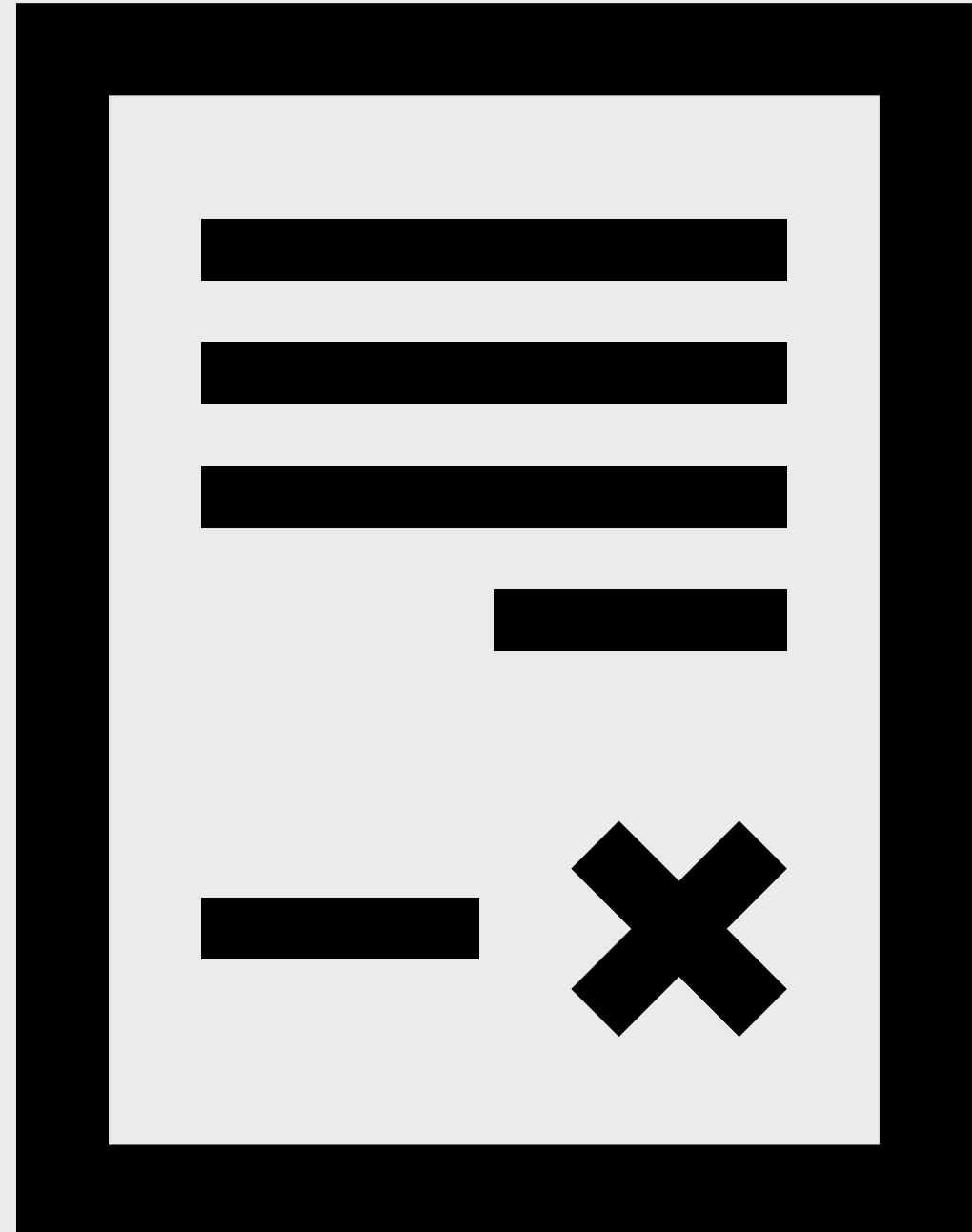
2,11 per 1000 inwoners (relatief laag cijfer)

=> sterk preventieve aanpak van dak- en thuisloosheid

Actieplan ter voorkoming en bestrijding van dak- en thuisloosheid (2020-2024):

- Geënt op de 5 strategische doelstelling geformuleerd door FEANTSA
- Afstemming Wonen – Welzijn
- Kindperspectief
- Inspanningen op Vlaams en lokaal niveau

4 strategische doelstellingen :

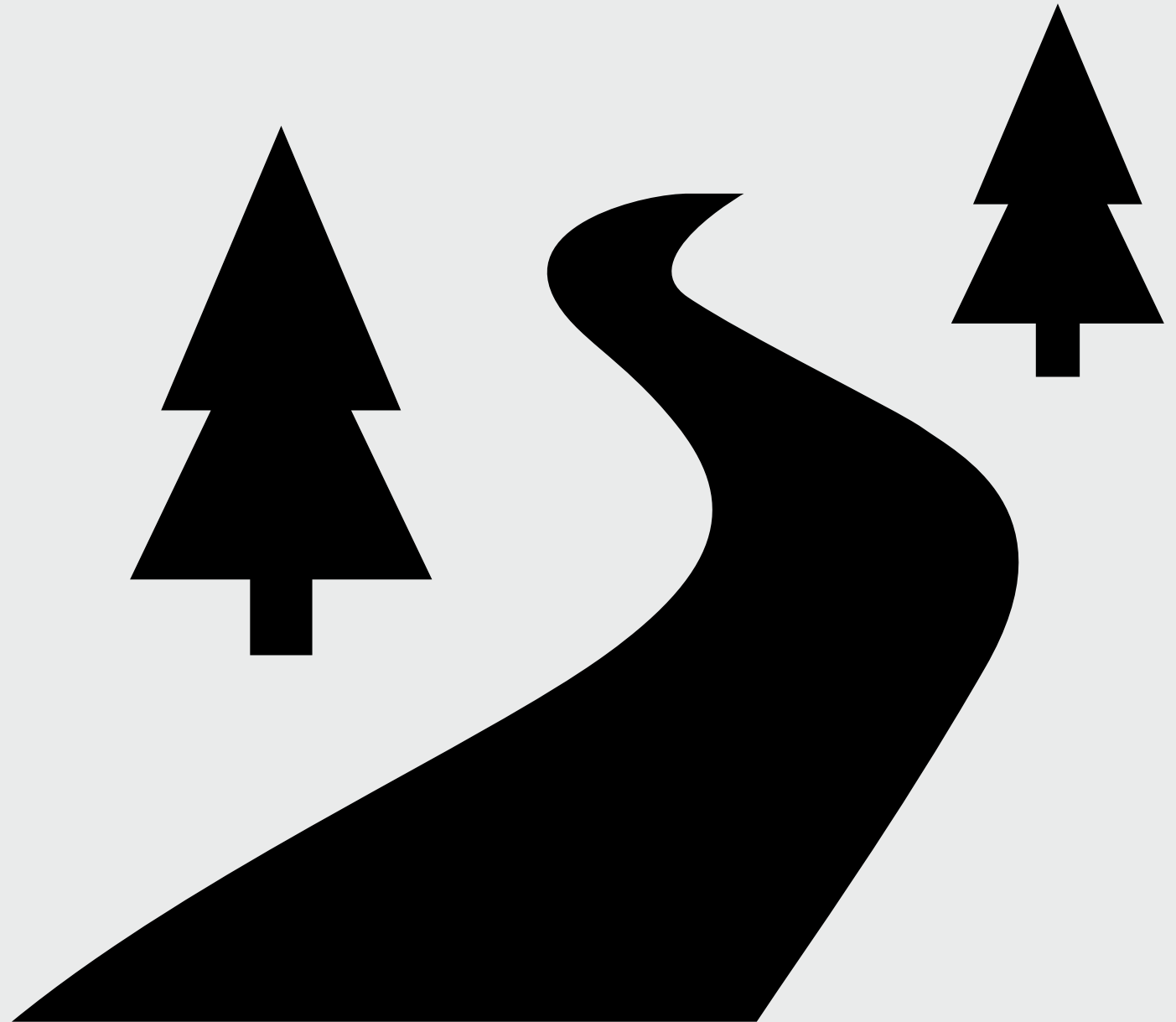
- Preventie van uithuiszetting
- Vermijden van dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen
- Aanpak van chronische dak- en thuisloosheid
- Geïntegreerd beleid m.b.t. dak- en thuisloosheid

→ opvolging: Vlaams Gemengd Platform

4 overkoepelende acties:

- Het aantal uithuiszettingen vermindert
- Dak- en thuisloosheid bij jongvolwassenen wordt vermeden
- Het aantal dak- en thuislozen daalt
- Een geïntegreerd dak- en thuislozenbeleid ondersteund door een doeltreffende governance structuur

WAT NU?

Shift in strategie

VAN...

... NAAR

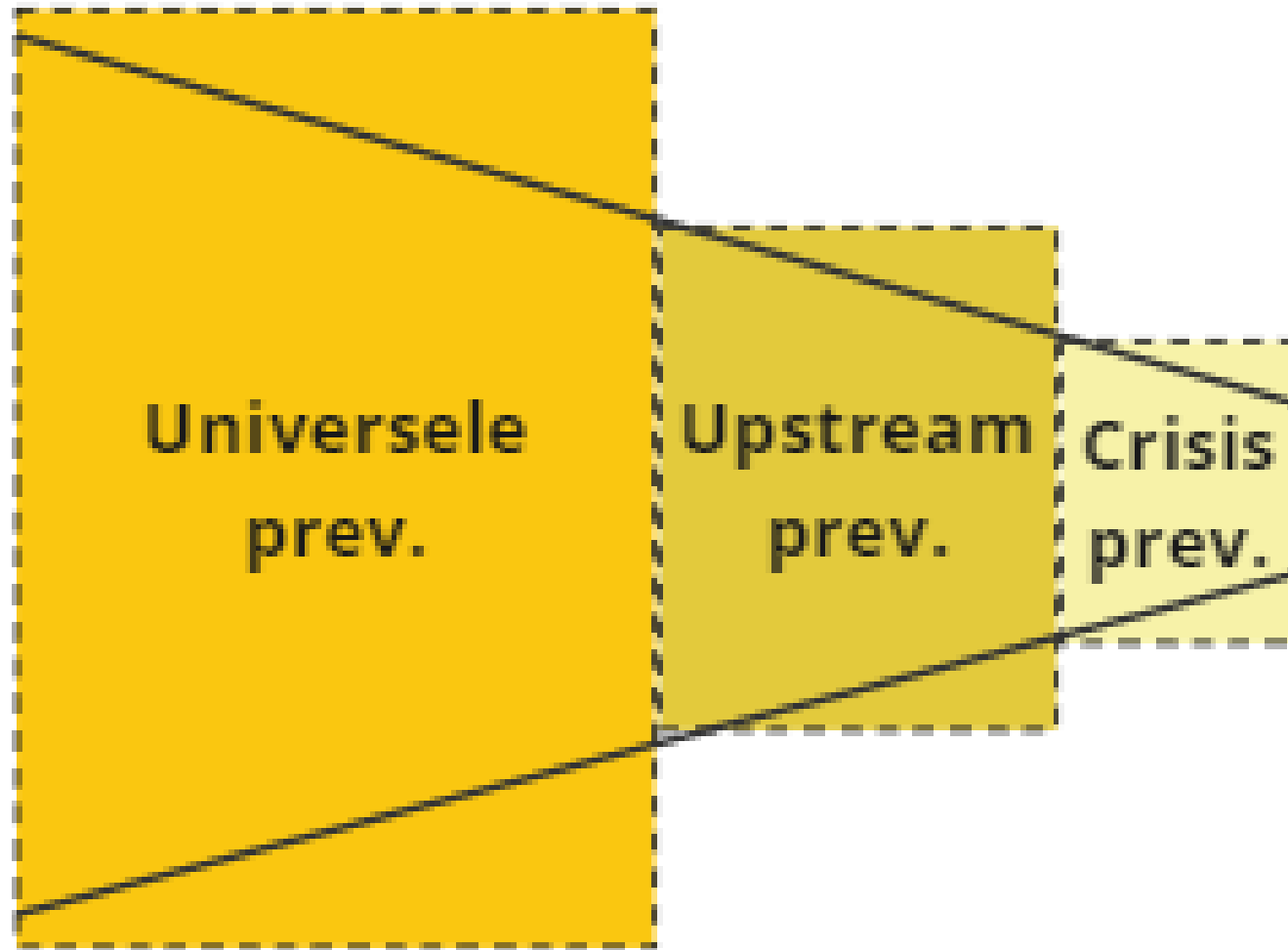

Noodoplossingen

- Noodopvang
- Nacht-, crisis, en winteropvang
- Reconversie naar studio-opvang

Huisvesting en hulpverlening

- Housing first
- Projecten gericht op alternatieve woonvormen
- Lokaal toewijzingsreglement (pijler 2 en 3)

Crisispreventie

- Preventie uithuiszetting
- Preventieve woonbegeleiding

- Meldpunten

Upstream preventie

- Woonbegeleiding
- Overgang residentiële context naar huurmarkt

Universele preventie

- (kind)armoede beleid
- Sociaal wonen
- Huurpremie/-subsidie

Aanleiding om preventief te werken: 2013-2014

Brieven naar aanleiding van procedure uithuiszetting: weinig reactie

Noodopvang : vraag veel groter dan het aanbod

Veel mensen bleven letterlijk in de kou staan

Onze inspanningen positief ombuigen.

Wie een goede en betaalbare woning heeft en risico loopt om deze te verliezen, gaan we maximaal ondersteunen om die te behouden.

VISIE (vanaf 2015)

Maximaal kansen benutten om te voorkomen dat mensen dakloos worden door hen sterker te maken als huurder en door de toegang tot de huurmarkt te vergroten.

Focus op

ZOVEEL mogelijk mensen bereiken

Zo **VROEG** mogelijk

Acties gericht op **BEHOUD** van de woning

WOONSTABILITEIT nu en in de toekomst

Gezinnen **STERKER** maken in hun huurdersvaardigheden

Crisiswoningen voor gezinnen die dakloos worden

Ondersteunen in zoektocht woning
Maximum 2 x 6 maanden

Doorstroomwoningen voor gezinnen die weerkerend dakloos worden

Proefomgeving: mensen sterker maken in huurdersvaardigheden.
Is eindig in tijd – doel is oriëntatie naar de gewone huurmarkt

Hoe vroeger iemand hulp zoekt, hoe groter de kans op slagen.

In een vroege fase zetten mensen doorgaans niet zelf de stap naar het OCMW.

Hoe langer de problemen aanslepen, hoe kleiner het geloof bij de verhuurder dat het in orde komt.

Proactief, outreachend en laagdrempelig

Mensen zo snel mogelijk op onze radar krijgen en bereiken.

We nemen zelf initiatief.

We werken aan huis.

Ondersteuning tijdens gerechtsprocedure uithuiszetting private en sociale huur

Extra stap: **gerechtelijke verzoeningsprocedure sociale huur** (gratis)

Preventieve woonbegeleiding:

vanaf de eerste moeilijkheden tot de dreigende uithuiszetting
nieuwe huursituatie na uithuiszetting

Complementaire aanbod: telkens hetzelfde vertrouwde gezicht

Inzet van bestaande middelen

Rechtenrealisatie

Proactieve toepassing Fonds ter bestrijding van Uithuiszetting

Opbouwen van een netwerk

Stad Aalst

vmsg

Meldpunt voor verhuurders

Andere mogelijkheden: op de Rechtbank en op Infosessies rond woningkwaliteit, energiepremies, renovatiebegeleiding, ons eigen aanbod en SVK en het Pandschap

Angst om kwetsbare mensen te huisvesten.

Als betrouwbaar en valabel aanzien worden creëert ruimte voor onderhandeling of bemiddeling

Welzijnsactoren: na kennisgeving bij huurders van de melding

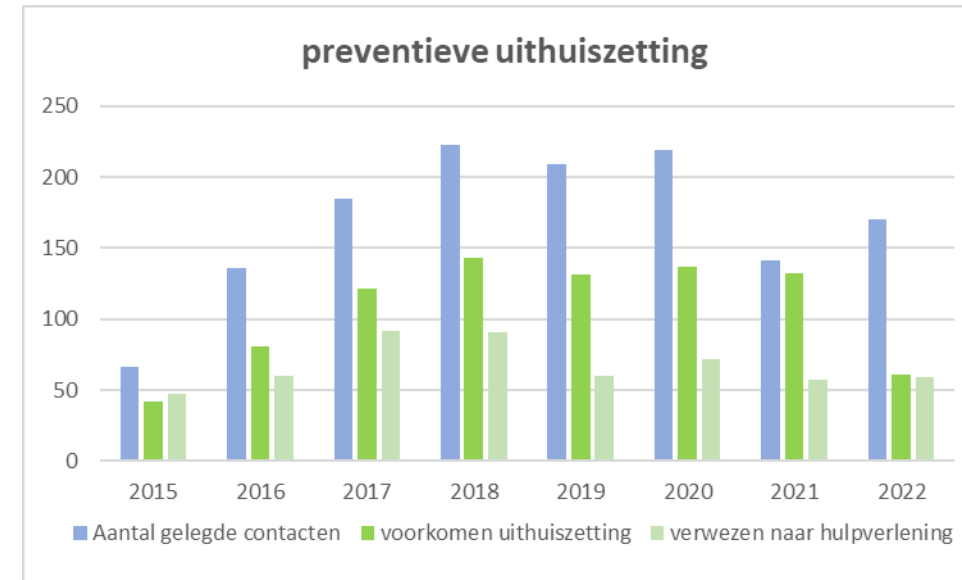
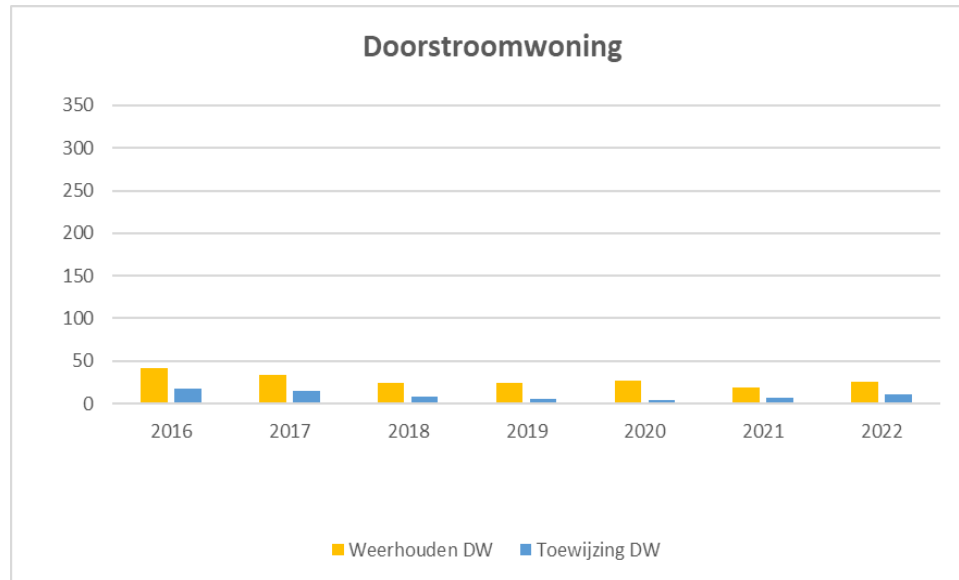
Hulpverlening op maat van

Jongeren: weghalen drempels, 2 SPOC, begeleidingskost, cohousing

Zorgwekkende zorgmijders: netwerktafels Emergo

Hoe meer preventie, hoe minder nood aan een doorstroomwoning

Cijfers ondersteuning gerechtsprocedure, gerechtelijke verzoening, preventieve woonbegeleiding

	2021	2022	Totaal
Aantal nieuwe aanmeldingen	288	230	518
Aantal dossiers opgestart	219	169	388
Woonstabiliteit: huidige en toekomstige situatie	190	120	310
Aantal uithuiszettingen voorkomen	132	60	192
Toekomstige woonstabiliteit - opbouwen netwerk	58	60	118

Bij het vinden van een goede en betaalbare woning valt diegene met de slechtste papieren uit de boot.

Er is nood aan structureel regulier aanbod voor kwetsbare huurders

LOKAAL TOEWIJZINGSREGLEMENT

Aandacht voor leefbaarheid en beheersbaarheid.

Engagement van SHM/SVK en vaste welzijnspartners over begeleiding

Bijzondere aandacht voor het terugdringen van **kinderarmoede**.

Doelgroepenplannen huidig lokaal toewijzingsreglement (vóór 2024)

30% van alle toewijzingen aan kandidaat-huurders:

(Aanstaande) ouder(s) met een hoog kansarmoederisico (indicatoren K&G)
Personen met een structurele woonnood en beperkte huurdersvaardigheden
Jongeren in een erkend of gesubsidieerd begeleidingstraject
Personen met een psychische kwetsbaarheid
(Ex-domiciliekamer bewoners)

12 gelabelde woningen:

Beschut wonen
Personen met een beperking en nood aan niet-planbare ondersteuning
Uiterst kwetsbare jongeren met nood aan psychische ondersteuning (nabijheid steunfiguur)

Mechelen: preventieve en structurele aanpak

30% toewijzingen via lokaal toewijzingsreglement						
JAAR	Beperkte huurdersvaardighd	Kinderarmoede	Psych kwetsbaar	Jongeren	Ex-domiciliekamer	Totaal doelgroepen
2021	4	6	2	6	2	20
2022	11	30	2	7	0	50
Jaartotaal	15	36	4	13	2	70

Mechelen: vooruitblik

Tellingen brengen de noden helder in beeld.
Elke dakloze is er 1 teveel.

Huidig aanbod verder zetten:

Doorstroomwoning

Crisiswoning

Ondersteuning gerechtsprocedure private en sociale huur

Gerechtelijke verzoeningsprocedure sociale huur

Preventieve woonbegeleiding:

streven naar woonstabiliteit vanaf eerste moeilijkheden en ook bij nieuwe start

Lokaal toewijzingsreglement

kwetsbare doelgroepen in nieuw toewijzingsmodel bestendigen

Focus op het bekomen van woonstabiliteit en vroegtijdige aanmelding
door huurders, verhuurders, welzijnspartners

Inzet van beschikbare middelen o.a. rechtenrealisatie, FBU

Stad Aalst

vvsq

Verscherpte focus om huurmarkt beter en toegankelijker maken voor kwetsbare doelgroepen

Verscherpte focus op behoud van de woning
o.a. in relatie tot woningkwaliteit, alleenstaande ouders

Ondersteunen bij het realiseren van alternatieve woonvormen voor kwetsbare DG
vb. Project op maat “Onder-DAK” voor jongvolwassenen tussen 18-25 jaar
Mix van kansarme en kansrijke jongeren die op eigen benen gaan staan
initiatief private verhuurder in samenwerking met Jeugddorp en OCMW Mechelen

Hoe kunnen we verschil maken?
Open blik, opportuniteiten zien en benutten

VVSG

Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

Vragen?

Aurélie Smets | Dak- en thuisloosheid/precair wonen
aurelie.smets@samvzw.be
0492 73 54 28

Chantal Cailloux | OCMW Mechelen / sociale zaken
chantal.cailloux@mechelen.be
0470 23 62 07

#VVSGwoondag

Bezoek de info- en inspiratiemarkt in de foyer!

Ontdek er de **inspiratiekaart renovatie** op maat van jouw gemeente.

Stad Aalst

vvsg